

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 69

БЕРЕСЕНЬ • SEPTEMBER 2017 • Nr. 17 (2973)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

XVI

РІЗДВО БОГОРОДИЦІ – ІСТОРІЯ, СЕНС, НАРОДНІ ТРАДИЦІЇ

Різдво Пресвятої Богородиці Східна Церква відзначає 21 вересня за старим стилем. Це одне з дванадесятих свят. Дванадцять свят догматично тісно пов'язані з подіями земного життя Господа Ісуса Христа і Богородиці і діляться на Господські (присвячені Господу Ісусу Христу) і Богородичні (присвячені Божій Матері). Різдво Богородиці – Богородичне свято.

ПОДІЇ РІЗДВА ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ

У Новому Заповіті ми не знайдемо практично нічого про земне життя Богородиці. Євангелія не дають відомостей про те, хто були батьки Діви Марії і за яких обставин вона народилася. Свято Різдва Пресвятої Богородиці започатковане на Церковному Переданні. Існує так зване Протоєвангеліє Якова, яке написано в II столітті. В ньому ми читаємо, що Марія народилася від благочестивих батьків Йоакима та Анни. Йоаким походив з царського роду, а Анна була дочкою первосвященника. Вони дожили до похилих років і були бездітними. Це було джерелом скорботи для пари і викликало суспільний осуд.

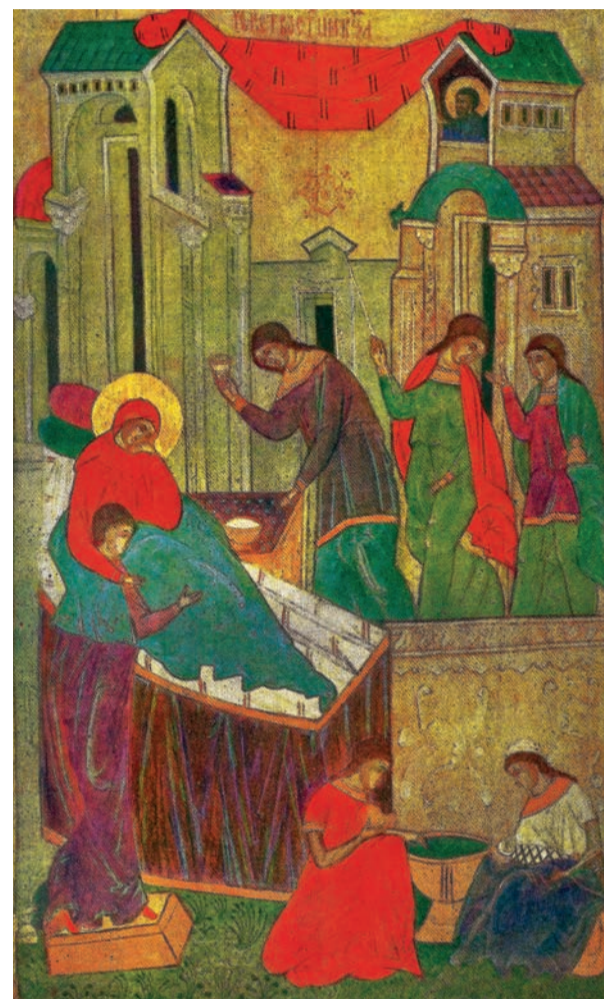
Одного разу, коли Йоаким прийшов до храму, первосвященик не дозволив йому принести жертву Богу, сказавши: «Ти не дав потомства Ізраїлю». Після цього невтішний Йоаким подався у пустелю для молитви, Анна залишилася вдома і теж молилася. У цей час їм обом з'явився ангел і кожному сповістив: «Господь почув

молитву твою, ти зачнеш і народиш, і про потомство твоє говоритимуть в усьому світі». Дізнавшись радісну новину, подружжя зустрілося біля Золотих воріт Єрусалиму. Після цього Анна зачала. Як описується в Протоєвангелії Якова, «пройшли належні їй місяці, і Анна в дев'ятий місяць народила». Праведники дали обітницю посвятити свою дитину Богові і віддали дочку Марію в Єрусалимський храм, де вона служила до повноліття.

ІСТОРІЯ СВЯТКУВАННЯ РІЗДВА БОГОРОДИЦІ

Свято Різдва Богородиці християни почали відзначати тільки у V столітті. Перші згадки про нього ми читаємо у Константинопольського патріарха Прокла (439–446) і в требнику (богослужбовій книзі) Папи Геласія (492–426 роки). Також про свято пишуть святителі Іван Златоуст, Епіфан і Августин. А в Палестині існує переказ про те, що свята рівноапостольна цариця Олена побудувала в Єрусалимі храм у честь Різдва Пресвятої Богородиці.

▼ Продовження на 2 стор.

«Різдво Марії», ікона з Ванівки на Лемківщині, XV ст.

XVI

ВИХІД УКРАЇНИ З РОСІЙСЬКОЇ ТІНІ

Віче проти русифікації України з нагоди Дня української писемності та мови, Київ, 9 листопада 2016 року. С-на: Ukrainian foto service

Україна виходить з-під культурного впливу Росії. Це констатують дослідники-культурологи, це як факт відзначають фахівці в різних галузях. Україна стає самостійною не тільки в політичному і державному сенсі, а й у культурному.

Втрата впливу Росії на культуру України розпочалася з проголошенням незалежності України, хоча впродовж 1990-х років російська масова культура заповнила український книжковий, естрадний та кіноринок. Але падіння проросійського режиму президента Віктора Януковича, анексія Криму і збройна агресія на Донбасі розвернули цей процес.

Директор Центру українських досліджень Інституту Європи Російської академії наук Віктор Міраненко зазначає, що зменшення ролі Росії відбувалося

на всіх рівнях: політичному, економічному й культурному. Він пояснює це тим, що виросло нове покоління українців, які живуть в іншій реальності, що не є ані радянською, ані російською. «Політичний вплив поступово скорочувався, тому що ставка весь час робилася на якісь особистості, на людей, які приїжджали сюди в Москву і переконували російське керівництво в тому, що вони виражають домінуючі тенденції в Україні, інтереси громадян України.»

▼ Продовження на 5 стор.

XVI

РЕЛІГІЯ НАЛЕЖИТЬ ДО ПРИРОДИ ЛЮДИНИ

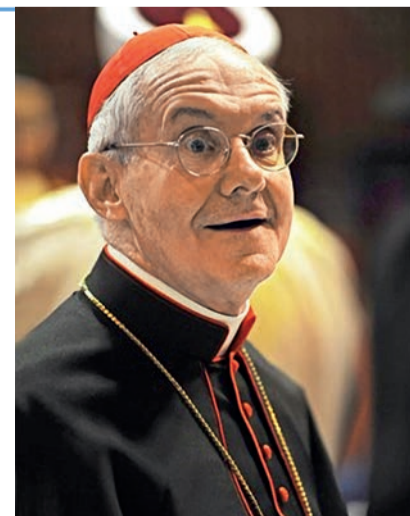
«Релігія належить до природи людини», – таку думку висловив кардинал Жан-Луї Торан, Президент Папської Ради з питань міжрелігійного діалогу у доповіді, виголошеній під час літнього дискусійного табору в містечку Пассо-дель-Тонале, що в італійських Альпах. Пропонуємо вам підсумок його роздумів.

У багатьох виникає запитання, чи держава зможе гарантувати безпеку суспільства та захист довкілля.

У цьому контексті постає запитання про те, чи в цьому світі можливо вірити в Бога і чи можна вірити в людину?

Насправді, ми спостерігаємо повний парадокс. З одного боку, живемо у світі техніки, який визнає тільки те, що є корисним, з іншого боку – це світ, в якому культурний і релігійний плюралізм, витіснення релігії у приватну сферу та недостатнє передавання цінностей та моделей, посприяли тому, що питання віри і трансцендентності знову вийшли на перший план.

▼ Продовження на 6 стор.

РІЗДВО БОГОРОДИЦІ – ІСТОРІЯ, СЕНС, НАРОДНІ ТРАДИЦІЇ

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

ІКОНА РІЗДВА БОГОРОДИЦІ

Найдавніші зображення подій Різдва Божої Матері ми зустрічаємо у X-XI століттях. Це ікони і фрески. Наприклад, розпис грузинського храму VII століття в Атонах. Весь цей храм присвячений Богородиці. Є і інші стародавні зображення свята: фрески в Київському Софійському соборі (перша половина XI століття) і в Преображенському соборі Мирожського монастиря (XII століття).

Традиційно на ранніх іконах і фресках іконописці зображували у центрі композиції праведну Анну – матір Діви Марії. Породілля напівлежить на високому ложі, перед нею стоять жінки з дарами і служниці, які омивають Богородицю в купелі. З кожним століттям цей іконописний сюжет збагачувався новими й новими подробицями. Приміром, стали зображати стіл з принесеними дарами і частуваннями, водойму, птахів. Зараз ікону Різдва Богородиці часто роблять житійною, тобто доповнюють основний сюжет окремими композиціями (клеймами) – сюжетами з історії події. Плач Йоакима в пустелі, благовіщення Йоакиму і благовіщення Анні, зустріч подружжя біля Золотих воріт Єрусалимського храму і так далі.

До наших днів збереглися розписи собору Різдва Богородиці Ферапонтова монастиря, які в 1502 році виконав великий іконописець Діонісій. Це фреска над головним входом, яка зображує святу Анну на ложі; купіль; відвідувачі, які приходять поклонитися Народженій; Йоакима і Анну з Дівою Марією на руках.

БУДИНОК
ЙОАКИМА І АННИ

Дім Йоакима і Анни – одна з християнських пам'яток Єрусалиму.

Церква Різдва Пресвятої Діви Марії у Ванівці на Лемківщині, 1898 року побудована, після II світової війни українців звідтам депортовано, церкву замінено на костел

Янських пам'яток Єрусалиму. Як свідчить Церковне Передання, Діва Марія народилася в будинку своїх батьків. Розташовувався він у північно-східній частині Єрусалиму, нині це територія Мусульманського кварталу Старого міста, близько Левових воріт. Православні і католики до цих пір сперечаються про те, де точно стояв будинок, і збудували монастир та базиліку на відстані 70 метрів один від одного. Православний монастир святої Анни – місце паломництва для багатьох християн світу. На першому поверсі обителі – церква на честь Різдва Божої Матері, а під будівлею монастиря – стародавня печерка. Вважається, що ця печерка – частина будинку Йоакима і Анни.

НАРОДНІ ТРАДИЦІЇ РІЗДВА
БОГОРОДИЦІ

У східних слов'ян церковні традиції святкування Різдва Пресвятої Бого-

родиці тісно переплелися з народними. На Русі-Україні Різдво Божої Матері називали «Малою Пречистою», за аналогією з «Великою Пречистою» – празником Успіння Богородиці. А ще – Аспосов день, в який зустрічали «матінку-осенину», тобто осінь. Взагалі, часи були для наших предків основним джерелом звичаїв, обрядів і творчості: пісень, прислів'їв, приказок.

У Аспосов день ходили один до одного в гості, вшановували молодят, накривали стіл. В цю пору селяни прибирали на зиму бджолині вулики, збирали цибулю. Це був кінець літніх польових робіт і початок осінніх приготувань. Хлібороби вшановували Богородицю – Небесну покровительку землеробства, Подательницю врожаю, Спорительницю хлібів – за зібраний урожай та просили її допомоги на рік майбутній.

ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКМЕТИ
ПРО РІЗДВО БОГОРОДИЦІ

Прислів'я та прикмети про свято Різдва Богородиці багато розповідають нам про побутове життя східних слов'ян. Кінець збору врожаю, осінні клопоти, підготовка до довгої зими надихали людей на творчість. У коротких і влучних прислів'ях глибокий християнський сенс свята поступається місцем простим народним змістом.

- Осеніни – друга зустріч осені.
- На другу Пречисту заготовляють калину.
- Луків день – з цього дня збирають цибулю з гряд.
- Пасиків день – прибирають бджіл з пасік.
- Якщо цього дня добра погода – осінь гарна.

БОГОСЛУЖІННЯ
РІЗДВА БОГОРОДИЦІ

В VI столітті преподобний Роман Сладкопівець написав кондак Різдва Богородиці, але текст його не зберігся до наших днів. Найдавніші піснеспіви свята – тропар «Різдво Твоє, Богородице Діво». Швидше за все, він був складений в V-VII століттях. Крім того в сучасну службу свята входять, наприклад, співи святителя Андрія Критського (VII ст.), преподобного Йоанна Дамаскина (VIII ст.), Константинопольського патріарха Германа (VIII ст.).

Подано за сайтом:
news.church.ua,
текст скорочено

Українці в Німеччині

ПРАЗНИК В ГАННОВЕРІ

6 серпня вірні УГКЦ у м. Ганновер урочисто відсвяткували храмовий празник святого та рівноапостольного князя Володимира. Очолив Божественну Літургію Преосвященний Владика Петро (Крик), Апостольський Екзарх у Німеччині та країнах Скандинавії, у співслужінні з місцевим парохом о. Романом Максимцівим та гостем зі Львова – о. Павлом Цвьоком, Синкелом Львівської Архиепархії. На моління прибуло багато українців з Ганновера, Брауншвайгу, Вольсбургу, Гільдесхайму.

Під час архипастирського слова Преосвященний Владика Петро закликав присутніх плекати духа єдності, не втомлюватися працювати над собою. Рівно ж, Архиерей звернув увагу на потребу бути в постійному контакті з Богом, оскільки відхід людини від Всевишнього творить в ній велику пустку, яку швидко заповнюють злі сили, що завжди ласі поглумитися над вінцем Господнього творіння – людиною.

Після завершення Богослужіння присутні привітали свого Архиепастира із 46-річчям ієрейського рукоположення, яке припало саме на цей день. Численні многоліття і ширі слова побажань лунали теж від Єпис-

копа для всіх присутніх уродинників та іменинників.

Іншим важливим моментом зустрічі греко-католиків у Ганновері було відзначення 125-ї річниці з Дня народження Патріарха Йосифа Сліпого. Академію з цієї нагоди приготувала священнича родина Цвьок: о. Павло виголосив змістовну доповідь та уклав вірш-реквієм Йосифу Сліпому, а його дружина Юлія з дітьми приготували музичний дарунок. Парохіяни та гості свята свідчили, що дізналися багато нового і зворушливого про Главу підпільної Церкви, та що це їм послужить для задуми над усвідомленням ролі Церкви в житті спільноти.

На завершення урочистостей всі вірні з Архиерейським благословенням отримали пам'ятні портрети великого Патріарха Йосифа та примірники Його «Заповіту». Останніми словами празничних урочистостей 2017 року була сердечна подяка від о. Романа Максимцівца з добродійкою

Марією всім, хто долучився до належної організації свята: співорганізаторам празника, господиням за приготування та всім присутнім за світлі обличчя і бажання зустрічі в ім'я Боже.

Для «ХГ»,
о. Павло Цвьок

СВІТ ЙОСИФА СЛІПОГО

Щороку, святкуючи День Незалежності, ми аналізуємо, що нам вдалося зробити, намагаємося з'ясувати, що і чому не вдалося. Немало чуємо й нарікань, зневіри, різноманітних версій, хто винен, що ми так помалу рухаємося вперед. Та чи кожен з нас на своєму місці зробив достатньо для того, щоб Україна була такою, якою ми хотіли б її бачити: сильною, багатою, людською? Поставити таке запитання спонукає нас і приклад Патріарха Йосифа Сліпого, який маємо нагоду краще пізнати у ювілейний рік 125-ліття від дня його народження. Тож про його свідчення, його приклад віри, незламності, працьовитості, людської гідності «Львівська Пошта» довідалася в проректора Українського католицького університету, директора Інституту історії Церкви Олега Турія.

Замало сказати, що Йосиф Сліпий зробив багато для того, аби ми стали незалежними. Важливо розуміти, як саме він це робив, щоб нам самим з цього вчитися. Опинившись у сталінському ГУЛАГу, вже самим фактом відмови миритися з насиллям, несправедливістю, вчиненою супроти його Церкви, він постійно вимагав усунення цієї несправедливості, відновлення прав його Церкви, а не власного звільнення. Тодішній Митрополит давав дуже чіткий сигнал, що є структура в особі її глави, яка цій системі не підкорилася. І справді, УГКЦ була фактично єдиною організованою спільнотою, яка протрималася невідконтрольною тоталітарному режимові весь радянський період. Очевидно, кир Йосиф мав обмежений вплив та контакти з підпіллям, але без його свідчення,

без його незламної позиції Церква не змогла б вистояти понад 40 років в умовах жакливих переслідувань, репресій, фізичного й морального терору, брутальної пропаганди й очорнення...

ОПОРА В РОЗСІЯННІ СУЩИХ

Вирвавшись з-за цієї «залізної зависи», з цього абсурду, Йосиф Сліпий у віці понад 70 років починає творити структури, розбудовувати інституції не для себе особисто, а для того, щоб, як він казав, гуртувати в розсіянні суцях, щоб дати українцям те, чого вони не мали в той час на рідній землі. Щоб дати можливість зберегти свою духовну традицію, він буде у Римі, в центрі католицького світу, Собор святої Софії, який є символом зв'язку з батьківщиною, промовистим символом незнищенності Церкви, приреченої в СРСР на мовчання. Водночас він творить там же Український католицький університет – мрію багатьох поколінь українців, які не мали свого університету. Йосиф Сліпий розбудовує цей університет також, щоби дати розкиданним по всіх континентах землякам відчуття власної гідності, яке дає народові наявність вищої освіти, відчуття високої культури... Тобто, творячи ці інституції, він за межами України розбудовував те, що ми сьогодні назвали б українським світом.

Йосиф Сліпий, без сумніву, став речником України у вільному світі, він промовляв тоді, коли сама Україна і самі українці не могли про себе говорити. Він зробив чимало для нашої незалежності в кількох площинах: в духовній – гуртуючи і розвиваючи Церкву, в інтелектуальній – розбудовуючи університет, а найважливіше в загальнолюдській – підносячи гідність людей, роблячи їх повноцінними громадянами світу з відчуттям власної української ідентичності. Це було дуже важливим. І це той аспект, якого нам сьогодні в Україні ще досі дуже бракує.

Ми гордимся, що українці мають таку діаспору, але я не певний, що ми би мали її без Йосифа Сліпого. Українці в розсіянні, принижені поразками своїх визвольних змагань, звинуваченнями з боку радянської влади у колабораціонізмі з нацистами, часом навіть боялися признаватися, хто вони є. І тут раптом з'являється хтось, хто представляє їхній народ, їхню Церкву з ореолом мученика, інтелегентна людина, яка вільно говорить кількома європейськими мовами, яка має кардинальський титул, яка зустрічається з президентами, прем'єрами...

Своєю поставою, своєю особою Йосиф Сліпий запалив людей ідеями будівництва України поза її географічними межами, нагадав їм про традицію солідарності та жертвності, яка існувала давніше, зокрема в Галичині, в умовах бездержавності. Завдяки Йосифові Сліпому всі ті структури, що опинилися на чужині, почали дуже активно працювати.

УКУ у Львові є прикладом пророчого бачення Патріарха. Я собі не уявляю, щоби така школа могла постати в пострадянській Україні, якщо б сюди не прийшли ті люди, які мали інше виховання, іншу формацію. Завдяки тому, що з'явилася ця нова основа, нова точка консолідації та конкретні носії нових ідей і альтернативних до попередньої системи підходів, почало щось формуватися, кристалізуватися, зростати.

ВІРА І ПРАЦЯ

Для нього Бог був великим, а віра була дуже фундаментальною, засадничою. Віра – це той останній бастион, втративши який, ти перестаєш бути людиною. Бо в тебе можна забрати все, але якщо в тебе заберуть віру – ти перестаєш бути собою. Саме тому радянська влада так переслідувала віруючих, хоч ті навіть не чинили їй збройного опору. Вони не хотіли бути частинкою тієї системи, бо мали інші цінності, а тому були її ворогами.

▼ Продовження на 4 стор.

АСОЦІАЦІЯ УКРАЇНИ З ЄС

1 вересня набувала чинності в повному обсязі Угода про асоціацію України з ЄС. Асоціація, яку з таким трудом вдалося остаточно ратифікувати тільки в цьому році, має найважливіше стратегічне значення для України. Маю на увазі реальні процеси з реформування і наближення до європейських стандартів. Ну, а ставка Росії на заморожування розвитку країни через створення штучних конфліктів – провалилася. Україна в умовах війни і складної соціально-економічної ситуації реалізувала три ініціативи, які спочатку декларувала: Угода про асоціацію, зона вільної торгівлі з ЄС, безвізовий режим. Навіть не будучи на сьогодні членом ЄС, ні членом НАТО, партнерство і співробітництво з Україною буде тільки зростати. Через об'єктивні причини. А можливий статус спеціального союзника для України ще раз доведе хибність тактики (про хибність стратегії – давно зрозуміло) російської влади. (Олеся Яхно-Белковська, з Фейсбуку)

ПАМ'ЯТНИК СОФРОНУ ДМИТЕРКУ

Пам'ятник ісповіднику віри, багатолітньому єпископу Івано-Франківської Єпархії УГКЦ Софрону Дмитерку, ЧСВВ (1917–2008) освятили у духовному центрі Прикарпаття в с. Погоня, Тисменицького району. Упродовж 1944–1954 рр. Софрон Дмитерко перебував під арештом за анти-советську діяльність. Після звільнення підпільно душпастирював у Коломії, Долині, Яремчі та інших містах. 1968 року прийняв єпископські свячення. У 1973–1975 рр. удруге позбавлений волі, працював на примусових роботах на Луганщині. Після відродження УГКЦ, з 1991 до 1997 року – Правлячий Архієрей Івано-Франківської єпархії УГКЦ. Похований у крипті Катедрального собору Святого Воскресіння Франківська. (RISU)

ПРОКЛЯТТЯ, ЯКОГО ПОЗБУЛИСЬ

Президент України П. Порошенко перекоаний, що Україна нарешті навчилася перемагати та позбулась старого прокляття тотальної капітуляції. Про це він заявив під час урочистостей з нагоди 50-річчя створення Всесвітнього конгресу українців. «Ми витримали всі удари ворога, ми втрималися на ногах. У нас є підстави впевнено дивитися у майбутнє.» Порошенко додав, що Україна ламає важливий для свого розвитку стереотип. «А найголовніше – ми нарешті позбавляємося того, що Євген Маланюк називав "прокляттям завжди апріорної і тотальної капітуляції, капітуляції ще перед боєм", капітуляції ще до початку війни. Нарешті Україна продемонструвала здатність перемагати.» (24 Канал)

ЩЕ ОДИН ПАМ'ЯТНИК АННІ ЯРОСЛАВНІ

В Києві з'явився ще один пам'ятник королеві Анні Київській. Його встановлено неподалік станції метро «Арсенальна». Пам'ятник – копія французького монументу, встановленого на честь королеви Франції українського походження. «Пам'ятник Анні є для мене особливим, адже має своєрідну енергетику. Цю постать можна вважати оберегом не лише Києва, але й усієї країни крізь віки. Мало хто знає, але саме завдяки зверненню французької громади зберегти Софію Київську – собор, який побудував батько Анни Ярослав Мудрий – радянська влада відмовилась від знесення цієї споруди у 1930-х роках», – сказав скульптор Микола Зноба. 10 листопада 2016 року пам'ятник королеві Анні Ярославні відкрили в сквері, що на Львівській площі в столиці України. («Український інформаційний простір»)

Думи мої...

Кардинал Вальтер Каспер про Церкву: Отож, віра є вірою в Церкві та з нею – але не віра в Церкву! Древні формули Вірую є тут дуже точними. Вони влучно розрізняють між «credere in Deum» і «credere ecclesiam». Церква не є Бог. Тому хоча й можна вірувати у Церкву, але не можна вірувати в Церкву так, як вірують у Бога. Церква стоїть під Богом і під його Словом. Вона мусить бути Церквою слухаючою ще до того, як стане Церквою навчаючою, і її вчення не може мати мету в самій собі, а лише в тому, щоб вести людину до Бога. Звичайно, що спокуса самоідолізації Церкви є великою. Тоді з послуху віри стає віра самого лише послуху. Але в правильному баченні Церква не є ні причиною, ані метою віри, натомість вона сама є Церквою віруючою і як така свідком, місцем, батьківщиною віри і у вірі.

Підготував та переклав з німецької Микола Крокош, з Фейсбуку

СВІТ ЙОСИФА СЛІПОГО

▼ Продовження. Початок на 3 стор.

Йосиф Сліпий не просто вірив і чекав. Його глибока віра проявлялася саме в тому, що він невтомно працював. Працював дуже відповідально, дуже наполегливо. Ця повсякденна праця з глибокою вірою, що Господь є творцем історії, що він не залишить свою Церкву, не залишить своїх людей, живила його і кріпила. Це якоюсь мірою була його помста радянській владі, яка забрала в нього 18 років життя, а він прожив ще понад 20 років після звільнення і зробив за цей час те, що більшості не вдається за ціле життя.

Він і інших спонукав до праці. Блаженніший Любомир Гузар згадував, що в нього було таке словечко «не тиндайте», тобто не бийте байдики. Як бачив, що хтось ухиляється від роботи, відразу давав йому якийсь завдання.

ГІДНІСТЬ

Він не трактував минуле, як те, що обтяжує, навпаки, вважав, що в минулому ми маємо підстави для нашої ідентичності, а отже, і для розбудови нашого життя. Без цього ми втрачаємо коріння. Перебуваючи в ув'язненні, Митрополит написав кілька томів історії УГКЦ, щоб довести, що ця Церква має право на існування, що вона має історичну тяглість, невід'ємну від історії українського народу. Більше того, він бачив цю історію в широкому, глобальному контексті... Візьміть хоча б такий приклад: приїхавши до Риму, він ініціював пошуки гробу кардинала Ісидора, який був Київським митрополитом і підписав Флорентійську унію! Він вимагав, щоби Ватикан дозволив зняти підлогу в соборі святого Петра, бо були натяки, що десь там є той гріб...

Він не любив згадувати свого тюремного минулого, але не тому, що до нього була вчинена несправедливість. Він вважав, що в нього було забрано можливість зробити більше, аніж він встиг. Для нього це були втрачені роки в тому сенсі, що він міг би більше послужити людям... Це було радше його небажання заціклюватися на тюремному минулому, він не хотів стати його заручником. Ми це бачили на прикладі деяких дисидентів, які після здобуття Україною незалежності не змогли перелаштуватися і далі воювали – не з ворогами, а зі своїми, навіть – один з одним... Патріарх Йосиф, напевно,

С-на з архіву
Олександра Гнатюка

інтуїтивно відчував цю загрозу.

Зрештою, все наше суспільство ще є заручником цього «дракона» радянщини, але забуття не може бути ліком. Не пізнавши минулого, не зрозумівши його наслідків, не звільнившись від обтяжень і не зможемо рухатися вперед. Дуже важливо, щоби, пізнаючи минуле, навіть трагічне, ми вчилися чогось доброго.

Приклад Йосифа Сліпого для нас такий важливий, бо попри страждання, попри несправедливості він зберіг власну гідність. Що більше – він не так дбав про власну гідність, як про те, щоби своєю поставою не піддати сумніву ті цінності, ті інституції, які він уособлює. Тобто українця, християнина, католика, віруючого, пастиря. Я мав нагоду в рамках ювілейного року організувати цілу серію конференцій. І ми їх свідомо робили на сході та півдні України. Там не так уже й багато вірних Греко-Католицької Церкви,

але чимало з них захоплюються цією постаттю. Можливо, вони не дуже багато знають про життя Йосифа Сліпого, але сам факт, що ця людина вистояла впродовж 18 років, а після цього працювала, не домагаючись ні мерседесів, ні особистих вілл, працювала, щоб розбудувати храми і освітні інституції, є для багатьох з них чимось неймовірним і надихаючим.

Використовував кожен шанс, який йому дарував Господь, щоби просунути. Не заради кар'єри, а щоби себе реалізувати. Він не прагнув такого злету, йому довіряли. Митрополит Андрей доручав йому певні завдання, бо бачив, що ця людина здатна їх виконати. Він вважав, що має певні здібності, працював над ними, знав, що так зможе послужити іншим. Дуже хотів бути священиком, але вважався – бути священиком чи науковцем? Він став і тим, і тим, однак ні в одній, ні в другій ролі не зміг себе

до кінця розкрити, бо, ставши священиком, мало мав звичайної душпастирської практики – майже одразу ж став адміністратором семінарії. Захистив два докторати, але не мав можливості займатися далі теоретичною наукою. На єпископа був висвячений потаємно в умовах першої радянської окупації Західної України. А перебравши після смерті Митрополита Андрея в листопаді 1944 року провід УГКЦ, в умовах другої радянської окупації, Йосиф Сліпий разом з іншими єпископами буквально через п'ять місяців опиняється в ув'язненні.

Коли він у 1963 році прибуває до Риму, то розуміє, що має певні обов'язки, які випливають із того, ким він є. Він – глава забороненої Церкви, представник переслідуваного народу, тому зобов'язаний захищати їхні інтереси. І він це робив. Не з декларативного, романтичного чи наївного патріотизму. Його патріотизм полягав у тому, щоб розбудувати життя, творити структури для тої державності, якої українці не мали. І робив це дуже свідомо.

Ми не прочитаємо в нього, де він прямо закликає до розбудови держави, але в нього є дуже конкретні настанови, як це робити: будьте собою, великого бажайте, робіть добро, бо в кожній добрій справі є щось велике. Що означає «будьте собою»? Зберігайте свою гідність. Не підлаштовуйтеся під інших, плекайте свою культуру, розвивайте свої інституції...

Коли в Україні нині хтось нарікає, що йому не дають щось робити, то нехай прочитає «Спогади» Патріарха Йосифа. Що він пережив, але ніколи не нарікав, навіть на тих, що його переслідували. Про багатьох з них казав, що вони нещасні люди. Він, на якого пльовали, ламали кістки, з якого насміхалися, зберіг у собі гідність. Перечитавши його заповіт, побачимо, як людина в такий духовний спосіб говорить про те, що є важливим для нас сьогодні – для українців в Українській державі. Його слова і той спосіб, у який він реалізовував своє бачення в тих обставинах, мають нам сказати сьогодні: не нарікайте! Ми маємо в сотні разів кращі умови, сьогодні ми можемо зробити набагато більше, бо нам набагато легше. Просто ми докладаємо замало зусиль або маємо замало віри... Як каже Євангеліє, якби ви мали віру, як гірчичне зерно, то ви гори пересували б...

Підготувала
Ольга Хворостовська,
«Львівська Пошта»

Думи мої...

Коли уважніше приглянутися до життя кожного з нас, то мусимо визнати самі перед собою щиро й відверто, що зазвичай нашою поведінкою керують зовнішні обставини. Це значить, що нам важлива думка людей: що вони скажуть, як ми будемо виглядати, як нас будуть сприймати, що нам буде доброго чи поганого від конкретного нашого вчинку.

Саме тому у своєму житті ми часто граємо ролі, інші навіть можуть цього не зауважити, та й ми самі не до кінця усвідомлюємо це. Звісно, нам не так легко змінитися, припинити грати ту чи іншу роль. Однак, якщо будемо шукати й досвідчувати у своєму серці Бога, щоразу частіше питати, чого Господь від нас хоче, як Бог дивиться на цю ситуацію, то й думка про те,

щоб подобатися іншим, з часом перестане нам дошкуляти.

Мусимо собі щиро визнати, що для нас у житті дуже часто важливіша не думка Бога, а думка людей. Але люди думають сьогодні так, а завтра інакше. А Бог вічний і незмінний. І коли ми живемо в цій сталості, Божій незмінності, то для нас не важлива думка оточення: сьогодні нас похвалили, завтра скартали, але для нас щоразу важливішим буде те, як це сприймає Бог.

Жити в правді – це те, що людині приносить найбільше щастя. Життя в правді приносить людині правдиве буття, бо вона не грає ролі, а є тим, ким насправді є в цю мить.

Владика Венедикт Алексійчук, з Фейсбуку

ВИХІД УКРАЇНИ З РОСІЙСЬКОЇ ТІНІ

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

МОВНИЙ ПРОСТІР

Ставка на російську мову, як на провідника російського впливу, спрацювала не всюди. Російська, як і раніше, залишається в культурному просторі України, але це вже інша ситуація. Російськомовні автори й читачі, виконавці та слухачі мають в Україні свободу вибору. На думку Віктора Міраненка, серйозний дрейф у бік більшого використання української мови почався після подій 2014 року. «Незрівнянно зменшився в середній школі і обсяг вивчення російської мови. З'явилася своя естрада, своє кіно і так далі. Я думаю, що російський вплив, у тому числі культурний, звичайно, за ці роки послідовно скорочувався. Я не думаю, що він повністю зник, він залишається, оскільки живі носії російської мови, носії культури в Україні. Там все ж таки російська мова і російська культура представлені дуже серйозно серед громадян. Але це вплив, що зменшується. А з тим, що сталося з 2014 року, по-моєму, і цей залишковий вплив поставлений під дуже сильну загрозу.»

НОВИЙ ВЕКТОР

Літературний критик і письменниця Марія Галіна звернула увагу на те, що в Україні навіть поети, які писали раніше виключно російською, сьогодні обирають ук-

раїнську мову. Зокрема, Галіна називає імена Бориса Херсонського і Олександра Кабанова. Ті ж автори, які на рівних використовували дві мови, все більше прагнуть писати українською. «На моїх очах сталася відмова моїх близьких друзів, російськомовних поетів, які не повністю відмовились, але зробили спроби перейти на українську мову. Це відмова абсолютно добровільна. Вона, скоріше, має ідеологічний характер, ніж якийсь вимушений. Просто поле української мови стало набагато глибше і ширше. Мабуть, у ньому зараз набагато цікавіше працювати. Наскільки залишився вплив російських авторів на українську культуру? Так, залишився. Тому що в нас є інтернет, у нас є міжособистісні зв'язки. Російські автори, автори, що пишуть російською мовою, приїжджають на українські літературні фестивалі, де їх зустрічають дуже дружно. В принципі, в цьому сенсі вплив російської культури на українську зберігся.»

БЕЗ «ТРЕШУ»

Зникла з книжкових полиць українських книгарень російська масова література, але, на думку Марії Галіної, українському ринку це, радше, пішло на користь. «У принципі, виявилось, що сегмент російської лі-

тератури, в тому числі літератури, яку ми б умовно назвали «трешовою» [анг. треш – сміття], зараз в Україну практично не надходить. Наскільки це добре чи погано? Звичайно, не надходять і книжки з літературознавства, книжки наукові, книжки спеціальні. Це, звичайно, не дуже добре. Те, що там відсутній «трешовий» сегмент – це, по-моєму, чудово. Тому конфлікт, який Росія розв'язала з Україною, фактично переформатував український ринок.»

СВОЇ ЗІРКИ

За словами Марії Галіної, в Україні зараз формується нова плеяда молодих авторів, авторів-зірок. У порівнянні з Росією ці автори набагато молодші, їм не більше ніж 50 років. Як каже Галіна, ці автори в Україні мають величезний вплив. І цей процес уже не повернути назад. «Я так вважаю, що поступово, звичайно, російська культура означатиме для України приблизно стільки ж, скільки значить, умовно кажучи, польська культура. Якийсь

вплив буде, особисті контакти будуть, якісь книжки надходитимуть, але такого потужного розвороту в бік Росії, який був до російської інтервенції, вже не буде.»

РОЗРИВ НА КОРИСТЬ

Марія Галіна з жалем зазначає, що розрив культурних зв'язків між Україною і Росією означає не лише зменшення культурного впливу Росії на Україну, але й зворотного впливу – України на Росію, а це значна втрата для російського культурного розвитку. «Будь-яка культура схильна до впливу дуже плідних суміжних культур. Скажімо, в Росії немає поета і письменника такого рівня впливу, не тільки медійного, а й інтелектуального, як Жадан. І, звичайно, його тексти мали величезний вплив і на молоде покоління російських літераторів. Тому те, що ось ці контакти зараз перериваються, з моєї точки зору, для Росії це досить погано. Чи погано це для України? Я не впевнена. Тому що там іде націєбудівництво. Там іде заново від-

криття, будівництво, становлення молоді української літератури. І в цьому сенсі, звичайно, те, що вони, знаючи російську літературу, використовують, розробляють свою – це, з моєї точки зору, дуже добре й плідно.»

Політична карикатура
Олексія Кустовського

КУЛЬТУРНИЙ ОБМІН

Скорочення культурних зв'язків з Україною, на думку керівника Центру українських досліджень Інституту Європи РАН Віктора Міраненка, матиме і зворотну дію – політичну та культурну ізоляцію. «Вільний обмін людьми, вільне пересування товарів, ідей, культури і так далі – це обов'язкова умова швидкого розвитку, модернізації. Тому якщо культурне співробітництво, культурний обмін з будь-яких причин (політичних, правових чи якихось інших) починає скорочуватися, рано чи пізно це все позначиться і на економічному розвитку, і на модернізації. Це зараз уже позначається.»

І якщо в Україні культурний обмін у західному напрямку тепер полегшився (з можливістю подорожей і процесами європейської інтеграції), то Росія після анексії Криму залишається в дедалі більшій політичній, економічній та культурній ізоляції.

Олена Матусова,
Радіо Свобода

ХЛІБ І ПЕРЕМИР'Я

У Павлополі на півдні Донеччини, розташованому поблизу лінії зіткнення, завершили збирання зернових. В селі, де до війни працювали два десятки фермерів, залишилася половина господарств. Частина полів являє сьогодні зону активних бойових дій та вилучена з виробництва. Решту території теж важко назвати повністю безпечною: з початку весняних польових робіт під Павлополем сталися два підірвання тракторів. У першому випадку механізатор відбився шоком, у другому – отримав контузію і поранення.

Сільський голова Сергій Шапкін – один з ініціаторів оголошення «хлібного перемир'я» наприкінці червня цього року. Звернення до міжнародних місій підписали п'ять сільських і селищних голів: Павлополя, Сартани, Талаковки, Лебединського і Чермалика, – а також представники Широкиного (сільський голова цього населеного пункту виїхав на непідконтрольну українській владі територію).

«Професія хлібороба завжди була символом найбільш мирної, доброї професії. Але зараз у нас вона перетворилася на найнебезпечнішу. Той, хто сідає за кермо трактора чи комбайна, – він же нічим не захищений. Ніхто не дасть механізатору жодних гарантій безпеки. Навіть якщо поля розміновані, там можуть залишатися небезпечні предмети. Все одно працюють снайпери, міномети, кулемети. Військових, поліцейських – їх готували до таких умов, а тут просто сільські трудівники, які тільки і знають, як працювати на землі», – розповів Бі-Бі-Сі Україна Сергій Шапкін.

Співрозмовник каже: ініціатива про «хлібне перемир'я» виправдала себе. Кількість обстрілів навколо села зменшилася вдвічі. «Раніше доходило до 24 і більше обстрілів на добу. Зараз же артилерії практично не було, фіксувалися дрібні сутички. Якщо завдяки цьому перемир'ю вдасться зберегти хоча би одне людське життя – виходить, все було не даремно.»

Сільський голова додав, що загрозу врожаю становлять не лише обстріли, а й пожежі. За його припу-

щенням, у лісопосадках обабіч полів залишилися міні-розтяжки, на які час від часу натрапляють безпритульні собаки. Від підірвання загорається збіжжя.

У розташованому по інший бік Маріуполя Мангуському районі теж практично завершили збирання зернових. Голова районної державної адміністрації Дмитро Черниця не приховує задоволення: середня врожайність перевищила минулорічну, а ціна за тону зерна – 3100 гривень – виглядає привабливою для виробників.

«Загалом зерновими цього року засіяли 80 тисяч гектарів. І найбільший агрохолдинг, і фермери поліпшили сівообіг. Тепер на полях – не лише соняшник, а й бобові. Це добре для майбутнього врожаю зернових. Запевняю вас: голоду не буде, хліба зібрани достатньо», – відзначає голова.

Сільське господарство району хоча й не зазнало втрат, як у прифронтовій зоні, але торік близько 500 гектарів землі віддали військовим під опорні пункти. «Держава досі не розробила механізму компенсації за паї, які забрали у людей для

військових потреб, і це проблема», – ділиться наболілим співрозмовник.

...Слов'янськ, кінець робочого дня. В фірмовій крамниці поряд із місцевим хлібокомбінатом – кілька покупців. Свіжу випічку розібрали зранку, на полицях – місцеве борошно по 15 гривень за 2 кілограми, печиво, цукерки. Широкий вибір хліба на будь-який смак можна знайти в супермаркеті неподалік. Дефіциту цього продукту в місті немає.

Сергій Шапкін, Павлопільський сільський голова, пригадає часи, коли село було розташоване в «сірій зоні» (до грудня 2015-го) і відчувало проблеми з доставкою хліба. «Тоді Міжнародний Комітет Червоного хреста та інші гуманітарні місії допомагали з борошном. Люди брали борошно, купували хлібопечки і самі випікали. Це були найважчі часи», – зізнається голова.

Тепер до Павлополя щодня приїждить «хлібовозка» з Маріуполя. Необхідний продукт завозять підприємці з Маріуполя в залежності від потреб мешканців. Можливість придбати хліб у магазині – прикмета мирного життя.

Для «ХГ», Ліна Куш

РЕЛІГІЯ НАЛЕЖИТЬ ДО ПРИРОДИ ЛЮДИНИ

Незважаючи на те, що релігійна практика, принаймні у західних суспільствах, занепадає, дедалі більше зростає усвідомлення того, що без релігії неможливо зрозуміти сьогоднішній світ.

Через непевність, що торкається нашого життя – вистачить подумати про теперішні великі й малі війни, забруднення довкілля, фінансову кризу – чоловіки й жінки цього покоління знову ставлять собі запитання щодо сенсу життя та смерті. Багато молодих людей почуваються розгубленими перед фактом того, що чудові наукові досягнення сучасності можуть привести до страшних наслідків, якщо їх погано контролювати і неправильно скерувати.

свяченої міжрелігійному діалогові: «Люди очікують від різних релігій відповіді на невіршені загадки людського становища, які і сьогодні глибоко зворушують людське серце: природа людини, сенс і мета нашого життя, добро і гріх, походження і сенс страждання, шлях до досягнення справжнього щастя, смерть».

Виключити релігію з людського розуму означає покалічити людину, створену на образ Бога. Віра – це факт вірування в Бога або в догму з глибокою прихильністю духа і серця, що породжує впевненість. Розум, натомість, – це здатність добре обдумувати та робити судження про дійсність. Співставлення цих двох

зумом, тому що Сам Бог відкриває таємниці та передає віру, а також вливає у людський дух світло розуму. Тому не можна стверджувати, що наука принципово протистоїть вірі. Можемо сказати, що віра, яка, одночасно, є зустріччю і звіщенням, доходить до людини, яка природно прагне до Бога. Але потрібно уникати двох крайнощів: перша – це фідейзм, що означає релігію на основі емоцій, а другий – раціоналізм, який стверджує, що достовірними є лише науково раціональні та доведені дійсності. Можемо сказати, що пізнання Бога не є результатом математичного рівняння, бо в такому випадку ми були б примушені вірити. Паскаль

служінням людству.

Ми повинні пишатися нашою вірою, бо вона дає людям майбутнє. Ми, християни, пізнали любов і прощення, і не можемо затримувати тільки для себе світло, яке нас просвіщає. Ми зобов'язані нести його кожному, і, зокрема, людям у безнадії. Для цього ми повинні бути духовно підготовленими, а тому, наступною вимогою після того, щоб пишатися тим, що ми є християнами, приймаючи велич тайнства, є вміти пояснити рації своєї віри.

У плюралістичному суспільстві, в якому ми живемо, виникає необхідність міжрелігійного діалогу, який завжди починається з визнання власної віри, уникаючи синкретизму. Це передбачає, що ми повинні володіти ре-

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

та четвертого світу. Не потрібно скаржитися, а, натомість, розпочати місію. Ми не повинні нав'язувати, а пропонувати Бога, в Якого віримо, Який нас обдарував двома величними дарами: розумом, щоб розуміти, і серцем, щоб любити. Не думаймо, що сучасні люди не цікавляться Богом. Ісуса Христа не можна уникнути. Христа можна зустріти через Церкву. Пошук Бога і готовність Його слухати залишаються сьогодні основою справжньої й автентичної культури.

Свою доповідь кардинал Жан-Луї Торан завершив риторичним запитанням, та відповіддю: «Яким же буде наш внесок у завтрашній світ? Чи надихатимемо ми інших, чи будемо простими супут-

„ Дедалі більше зростає усвідомлення того, що без релігії неможливо зрозуміти світ „

Людина – це єдине створіння, наділене свідомістю – здатністю міркувати про свою долю, про сенс життя і смерті. І саме це відрізняє людину від тварини і рослинного царства. Релігія не є конкретним моментом в історії. Вона належить до природи людини, для якої завжди важливе значення мають три основних запитання, на які вказав Іммануїл Кант: «Що я можу знати? Що я повинен робити? На що можу сподіватися?».

Про ці прагнення людини йдеться у преамбулі до декларації II Ватиканського Собору «Nostra Aetate», при-

слів, розуму та віри, можна тлумачити як узгодження, або як протиставлення.

Існують два можливі джерела людського знання: розум і віра. Але це дві різні дійсності. Своім розумом людина здатна пізнати Бога як Творця, тоді як віра дає інший спосіб пізнання, тобто, приймає об'явлення. Це Бог відкриває Себе, а не людина шукає Бога. Ось чому християнство – це не релігійність, а об'явлення. Віра, отже, є джерелом знань, але в інший спосіб. Оскільки вона ставиться понад розум, не повинно бути ніяких розбіжностей між вірою та ро-

вказує, що «Бог дав людині достатньо світла, щоб вірити в Нього і достатньо тіні, щоб не бути змушеними повірити». Йдеться про проблему свободи людини перед Богом.

Світ техніки, в якому ми живемо, віддалив людину від її духовного виміру. Людина відчуває себе могутньою і робить все для того, щоб самостійно себе творити. Ефективність і прибуток замінили пошук істини. Наука, відокремлена від християнства, стає смертельним даром, тому що може бути використана для цілей, які не збігаються із справжнім

лігійною культурою, яка дозволяє нам діалогувати у вірі. Ми повинні піти далі, ніж уроки катехизму з дитинства. Викликає подив, коли доводиться бачити, що великі лідери, здавалось би підготовлені і освічені люди, є неосвіченими з точки зору релігії, часто представляючи дитяче бачення віри.

Третя необхідність чи вимога полягає в тому, щоб переживати Церкву, як сопричастя. Скандали, зрада християнських цінностей, ніколи не зможуть приховати силу милосердя. Подумаймо лишень про працю монахинь у країнах третього

никами? Важко відповісти, але я особисто переконаний в тому, що християнство, яке ніколи не було таким універсальним, як сьогодні, зуміє використати нагоди, дані глобалізацією, що сама в собі є позитивною, щоб за допомогою нових слів та ініціатив запропонувати новизну та особливість християнства. Християнство – це не думка, а факт: Бог став людиною. Церква і надалі спонукатиме «розсіяну» людину цього століття замислюватися про своє покликання та необхідність будувати світ, в якому панує справедливість і мир».

Радіо Ватикан

Я обіцяв пройти 1500 кілометрів, а пройшов більше 1800. Але, чи важливо це? Мабуть, якби це сталося зі мною три місяці тому, моя гординя дуже тішилася б (або зловтішалася б). Але зараз я розумію, що це не має ніякого значення.

Я пройшов сотні кілометрів лісу, перейшов гори, не

зупинявся в будь-яку погоду, відвідав більше трьохсот французьких та іспанських міст, спілкувався з сотнями іноземців, спав в їх будинках, їв з ними з одного стола, півтора місяця мене супроводжував Атлантичний океан, але це, насправді, набуло значення лише в тому, що всі ці події у своєму не-

ВИПРОБУВАННЯ БЕЗВІЗУ

Як дивно виглядають мрії, коли вони перетворюються в реальність...

збагненному для людського розуміння поєднанні здатні створити нову Людину, Вільну Людину.

Якщо говорити мовою символів, то в моїй душі відбувся свій маленький Майдан. Адже, по суті, Майдан – це акт руйнування. Руйнування «совкоподібної» системи, стереотипів, жлобства і вузькості мислення. Вільна Людина в наш час – це не раб, який скинув кайдани, а людина, яка намагається вичавити з себе все те, що заважало їй бути людиною. І ми всі з вами стали на цей шлях у 2014 році.

Я не став Далай Ламою після Каміно, відбувся лише акт руйнування, а це набагато простіше, ніж побудувати. І ми повинні усвідомлювати,

що з суспільства, яке близько сотні років керувалося штампами «не вкрадеш – не проживеш», «хочеш жити – навчись крутитися», не може з'явитися влада з кристально чистою душею. Це сумно, але це історична правда. В нас усіх ще попереду багато роботи, в першу чергу над самими собою. А своїм прикладом ми змінимо своїх дітей, рідних, друзів та змусимо декого рахуватися з цими змінами. Так і будеється справедливе суспільство: великою працею та твердістю вибору своїх переконань. Суспільство, в якому не існує вибору між намаганням несправедливо збагатитися або залишитися в гармонії зі своєю совістю. Вибір повинен бути очевидним.

Ви всі для мене на цьому шляху були тим мільйоном людей, що творив історію у грудні 2013 р., нехай моя власна історія маленька, але вона для мене дуже важлива. І ті, хто прийшов до Стели 11 червня, щоб підписати цей прапор, і ви всі, з ким я можу поділитися своїми думками, і українські емігранти, що дуже сильно мені допомогли у Франції та Іспанії. Дякую вам всім. Без вас моє Каміно було б іншим.

P.S. Пішов в Португалію. На зв'язок не виходжу.

Валерій Ананьєв,
учасник АТО,
блогер, волонтер,
з Фейсбуку

МУЧЕНИК ЗА ЦЕРКВУ ХРИСТОВУ о. ПЕТРО ВЕРГУН (ч. 11, остання)

50 РОКІВ ПО ТОМУ

Петро Вергун на засланні на Сибірі. Архів бенедиктинської архимандрії у Нідеральтайх, Нижня Баварія. Оpubлікував Микола Шафовал

громади українців велику патріотичну роботу, сприяв вирішенню соціальних проблем членів релігійної громади.

Під час візиту в німецькій столиці в травні 2006 р. Глава Української Греко-Католицької Церкви Блаженніший Любомир Гузар передав Архієпископу Берліна Г. Штерцинському мощі блаженного отця Петра Вергуна.

МЮНХЕН, 2007 р.

У Мюнхені завершилися урочистості, присвячені річниці смерті Блаженного Петра Вергуна. Боже-ственну Літургію, яку співслужили Владика: Петро Крик, Михайло Гринчишин і Ярослав Пририз, очолив Владика Вроцлавсько-Гданський Володимир (Ющак).

НОВОСІБІРСЬК, 2007 р.

У серпні 2007 року Єпарх Стрийський подарував Новосибірському Катедральному собору ікону блаженного Петра (Вергуна).

БЕРЛІН, 2007 р.

11 лютого 2007 року в Берліні з нагоди 50-річчя смерті блаженного Петра Вергуна була проведена спільна Служба Божа української греко-католицької громади св. Миколая і берлінської римо-католицької громади святої Родина. Богослужіння відбулося в храмі, в якому Петро Вергун служив як Апостольський Візитатор. Службу відправили Апостольський Екзарх Владика Петро Крик, Архієпископ Берліна кардинал Георг Штерцинський. У заході взяли участь священники, представники релігійних громад обох Церков, співробітники посольства України в Німеччині.

Крім пастирства, отець Петро Вергун проводив серед німецької

ВИСНОВОК

Моє дослідження підійшло до кінця. Завершена важка, велика, але цікава робота. Що ж вдалося зробити? Що нового ми виявили? Яких висновків дійшли, працюючи над темою?

Страшно. Яким страшним і трагічним був час. І в той же час, які дивні люди пройшли через війну, в'язницю, табір, заслання і залишилися людьми. Дуже важко було розмовляти з ними про той час навіть через півстоліття. Страх ще тримається в їх душах.

30 жовтня 2008 року ми в школі провели День Пам'яті жертв політичних репресій. Показали всі матеріали, які нам вдалося виявити. Треба було бачити очі, сльози колишніх засланих. Ми розповіли про блаженного о. Петра. Яке здивування було, що вони жили поруч з такою людиною. Влітку ми відновили пам'ятник о. Петру. Це для нас історичне місце. Книга Пам'яті, яку ми передали в бібліотеку, користується великим попитом. Людям цікаве минуле нашого селища, значить, наша робота не була марною.

Хто ж такий о. Петро Вергун? Мученик за Церкву Христову

Взаємовідносини Церкви і влади завжди носили напружений характер. У випадку о. Петра це ускладнилося тим, що він належав до греко-католицької Церкви. До самої смерті його намагалися схилити до православ'я. Він залишився вірним своєму віросповіданню. Змучений, хворий, переслідуваний, він знаходив у собі сили вести за собою і не втрачати віру в Бога своїх земляків. Яка чиста, свята людина. Через 50 років його пам'ятають в Німеччині, в Україні. Прикро, що в нашому селищі про нього мало знають. Але наша робота й спрямована на те, щоб відновити пам'ять про о. Петра.

Мимоволі порівнюю наше сьогоднішнє життя з минулим. Так, в матеріальному плані ми живемо краще. Та й свободи у нас багато. Але духовність тих, хто пройшов через всі страждання, була набагато багатшою, ніж у нашого покоління.

З оприлюдненої 2008 року роботи російської учениці Тетяни Фрізен про постать о. П. Вергуна. Тетяна народилася в цьому ж селищі Ангарське, де пройшли останні дні життя Блаженного

ЮВІЛЕЙ СВІТОВОГО КОНГРЕСУ УКРАЇНЦІВ

Цього року минає 50 років від створення Світового конгресу українців – об'єднання, яке представляє українські організації у 133 країнах світу, де проживає близько 20 мільйонів вихідців з України. SKU, який 25 років працював над здобуттям української державності, тепер зосереджений на підтримці України в її боротьбі за свою територіальну цілісність, у реформах та економічному поступі.

За словами голови Світового конгресу українців Євгена Чолія, підтримка України в її боротьбі за незалежність була першочерговим завданням діаспори протягом 25 років. Після розвалу СРСР пріоритети змінилися. «Сьогодні нашими пріоритетами, з огляду

на російську агресію, є найголовніше: допомогти Україні побороити російського імперського агресора і відзискати свою територіальну цілісність.»

Крім того, серед завдань SKU він називає допомогу Україні у звільненні політв'язнів та полонених, а також підтримку реформ. «Візьмімо до уваги, що Росія на міжнародних форумах намагається представити Україну як невдалу державу. Нашим завданням є переконати західний світ, що Україна значно міняється, що вона є надзвичайно цікавою країною, в неї величезний економічний потенціал і є важливим, щоб західний світ це побачив і інвестував в Україну.»

При цьому, Чолій наголошує: діаспора не чекає на підтримку з боку України. «Як Україна вже стане країною, яка утвердить свою незалежність та поборє російську агресію, то можна буде тоді сподіватися і будувати відносини більш нормальні, коли держава займається своєю діаспорою та допомагає їй.» Зараз, під час військової агресії, допомога має надаватись в односторонньому порядку, вважає він.

ЕКОНОМІКА ЯК СКЛАДОВА НАЦБЕЗПЕКИ

За словами Андрія Гундера, президента Американської торговельної палати в Україні, економічний фактор є питанням національної безпеки, а іноземні інвестиції для нього відіграють ключову роль. Він згадує, що 25 років тому серед іноземних менеджерів, які відкривали бізнес в Україні, було чимало вихідців з діаспори. Зараз спектр компаній, зацікавлених в Україні, розширився, зазначає Гундер і бачить в цьому певну заслугу влади. «В Україні створені і Національна рада інвестицій, і Бюро промотування інвестицій при Кабміні. Тому зараз влада розуміє, що саме зовнішні інвестиції – це дуже важливо для розвитку економіки», – каже він.

За словами Гундера, Американська торговельна палата в Україні наразі об'єднує понад 600 компаній. «Десять 30% – це американські компанії, інші: компанії міжнародні, європейські, з цілого світу», – ділиться спостереженнями експерт. На його думку, інтерес до України з боку іноземних компаній лише зростає. Крім того,

Ювілейний конгрес відкрили президент SKU Є. Чолій та президент України П. Порошенко. С-на Лесі Шрамко

додає він, і український бізнес за останні роки значною мірою переорієнтувався на західні ринки.

ДІАСПОРА В РОСІЇ

Позитивні тенденції не стосуються становища українців в Росії, де вони складають третю за чисельністю етнічну групу після росіян та татар. Одним із наслідків анексії Криму та конфлікту на Донбасі стало значне посилення антиукраїнських настроїв – під впливом пропаганди росіяни стали виявляти ворожість до українців. «Помітними стали агресія, ксенофобія, українофобія на побутовому рівні, які раніше ніби не проявлялися. Зомбу-

вання населення через ЗМІ пропагандою – спрацювало. Люди просто стають неадекватними. Навіть колеги по роботі, сусіди починають агресію проявляти», – розповів Євген Чолій.

Він визнає, що російська діаспора в Росії потерпає більше, ніж будь-де. «Сьогодні це нікому не повинно бути дивно, оскільки Росія проводить явну агресію проти України, порушує міжнародні конвенції, міжнародне право», – пояснює він. Тож репресивні заходи щодо українців, які проживають на території Росії є послідовним продовженням політики Москви.

Радіо Свобода

ЯК МІНЯЮТЬСЯ УКРАЇНЦІ

Із часу початку війни змінилося кілька показників того, чого українці сьогодні найбільше побоюються. Люди в Україні завжди побоювалися зростання цін, безробіття, втрати роботи та несвоєчасних виплат зарплат і пенсій. За роки війни ці страхи серед людей суттєво зменшилися. Натомість зріс страх нападу зовнішнього ворога, а також розпаду України.

трансформація суспільної свідомості, тобто від споживачького ставлення до суспільства, до держави, яке так було характерне для радянського суспільства».

Для радянських людей було типове запитання: а що держава для мене зробила; що моя країна мені дала? «Сьогодні починає виринати новий вид свідомості – відчуття цінності держави, тобто моя особис-

та безпека, моє майбутнє, моє життя остаточно залежить від моєї Держави. Якщо буде Україна, буде держава – буде безпечне майбутнє. Якщо є небезпека для існування моєї держави, небезпека розпаду держави, то це особиста небезпека моєму життю. Богові дякувати, що сучасні українці зрозуміли цінність своєї держави, яку ми сьогодні захищаємо ціною

власного життя. Це показує, що Україна є і буде!

Мені дуже приємно, що така вартість держави як такої є щораз очевиднішою. Це дуже приємно відкрити в День Незалежності України. Тому я переконаний, що ми разом зуміємо відстояти свою державу, де кожен українець почуватиметься захищеним», – запевнив Блаженніший Святослав.

ДІ УГКЦ

С-на: «Католицький оглядач»

Такі дані соціологічних досліджень були оприлюднені напередодні Дня Незалежності України в інтерактивній програмі «Відкрита Церква» з Отцем і Главою

УГКЦ Блаженнішим Святославом на «Живому ТБ». Коментуючи ці соціологічні дослідження, Предстоятель УГКЦ відзначив, що в українців «відбувається певна

XI

ЗА ВІРНИХ СИНІВ УКРАЇНИ МОЛИЛИСЯ В МЮНХЕНІ

Греко-католики в Мюнхені відзначили День Незалежності України спільною молитвою та підняттям державного прапора. Після недільного Богослужіння в храмі Покрова Пресвятої Богородиці та Св. Апостола Андрія Первозванного відбулася панахида за загиблими за волю й незалежність України. Панахиду відслужив Апостольський Екзарх для українців-католиків у Німеччині і Скандинавії Петро Крик.

Парафіяни церкви, представники громадськості поклали квіти до пам'ятного знаку відважним синам нації, які загинули за Батьківщину. Знак споруджено у 2015 році, у розпал російської збройної агресії в Україні. Останніми роками ідея незалежності держави, її захисту, патріотизму набуває нового змісту. Під час служби у храмі моляться за полеглих синів України, за полонених, поранених, за переселенців і всіх, хто постраждав від російських окупантів. Важкі часи згуртували громаду, і кожен із вірян по-своєму докладає зусиль для опо-

ру від агресора та для захисту рідної країни.

«Ми пізнали реальну ціну справжньої свободи», – ці слова Президента України Петра Порошенка, сказані під час урочистостей до Дня Незалежності, близькі всім присутнім на Богослужінні. Під час підняття українського прапора на щоглі перед храмом люди заспівали Гімн України. Попри труднощі, попри трагічні події країна рухається вперед, долає перешкоди, змінюється та міцнішає.

Для «ХГ» Ліна Куш

БЛАГОСЛОВЕННИЙ ДЕНЬ!

Дуже радіємо, що сьогодні (2 вересня) для Церкви Божої народився ще один священик:

отець Мирон Куспись.

Священик для українців і не тільки в Осло.

Один греко-католицький священик на всю Норвегію.

Отче, сили Тобі і кріпості!

Аксіос! Аксіос! Аксіос!!!

Ліворуч: Іван Слюбик, Юрій Гаранджа, о. Мирон Куспись, Геннадій Аронович, Михайл Глов'як, Юрій Карвацький (питомці зі Львова, Перемишля та Айхштетту)

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

CHRISTLICHE STIMME
Ukrainische Kirchenzeitung
Schönbergstrasse 9
D-81679 München

Inhaber, Herausgeber und Verleger: Apostolische Exarchie für katholische Ukrainer in Deutschland und Skandinavien

D-81629 Postfach 86 02 69 Druck: Kolo UA-82100
Drohobytsch Tel. +380 3244 29060

Погляди авторів не завжди відповідають поглядам редакції. Редакція в потребі скорочує і мовно виправляє надіслані статті.
Газета виходить двічі на місяць.

Chefredakteur: Roman Kryk
Stellvertretender Redakteur: Bohdan Pidlisetskyk
Telefon: +49 (0) 89 997 28 38 11
Telefax: +49 (0) 89 997 28 38 4
christl.stimme@t-online.de;
ukrainische-kirche@t-online.de;
www.ukrainische-kirche.de

Річну передплату (Unkostenbeitrag)
46,- Euro переказати на conto: Apostolische Exarchie
LIGA-Bank München
Konto-Nr.: 40 21 03 257
BLZ 750 903 00
IBAN: DE 64 7509 0300 0402 1032 57
BIC: GENODEF1 M 0 5